

Păcatul

Alegere rațională a unui lucru irațional. Transformarea iraționalului în rațional.

La prima vedere, păcatul este o **greșeală** a ființei umane. Dar o greșeală a cui față de ce sau cine? Mai întâi trebuie văzut ceea ce este omul și mecanismele din interiorul lui care pot favoriza greșeala sau ce rezează această greșeală față de el și față de exteriorul lui. Pentru a face ceva, pentru a acționa, omul are nevoie de un scop care poate fi, în funcție de natura lui, mai mult sau mai puțin rațional, dar orice acțiune trebuie să aibă un punct de plecare, o stare inițială și un punct final de atins. Orice mișcare a ființei umane are în vedere schimbarea unui statut inițial constat cu un altul mai favorabil. Efortul depus în acest fel devine motorul ce propulsează persoana spre o stare de confort sporit, o stare de mai bine. Pentru aceasta, persoana umană trebuie mai întâi să-și cunoască și să-și definească starea inițială, ca stare de depășit, mai apoi să-și anticipeze starea de confort dorit, iar mai apoi să-și favorizeze starea tranzitorie cu ajutorul unor factori pe care-i are la dispoziție.

Pentru a face o greșeală, persoana trebuie să acționeze de o manieră improprie, ne naturală, ne conformă cu ea însăși, în una sau mai multe din cele trei etape.

1. **Starea inițială** în care se află poate fi greșit înțeleasă. Această înțelegere a stării sale, omul o poate face analizându-se pe sine însuși, numai că, până la analiza stării sale, trebuie mai întâi să-și colecteze datele despre ea, date care vin prin diferiți senzori sau stimuli. Simplificând lucrurile, persoana are la îndemână mai multe categorii de simțuri care îi pot furniza o vedere asupra stării de fapt în care se află, plecând de la părțile sale componente: **corp, spirit și intelect**. Fiecare dintre aceste componente are posibilitățile sale proprii de a sesiza starea de fapt, acestea făcându-se independent unele de altele. (Despărțirea percepției persoanei umane poate ridica aici problema firii căzute). Și astfel, corpul va transmite prin simțurile pe care le are o evaluare a stării în care se găsește și la fel vor face și spiritul și intelectul. Fiecare va aduce în fața persoanei estimarea ei referitoare la starea de fapt.

Cea mai evidentă breșă care se poate deschide păcatului vine din partea **trupului**, a materiei. Acesta, prin constituția lui are printre mecanismele interne **instinctul** care reprezintă automatismele ce îi procură legile proprii organismului pentru a putea funcționa, dar și **afectele**, dorințe de natură instinctuală ce rămân în cadrul rațiunii ființei, acționând pentru îmbunătățirea temporară a stării inițiale. Dacă instinctul furnizează o vedere cât se poate de clară din punct de vedere material, rațional, nu același lucru se poate spune și despre afecte, pentru că acestea îmbină partea instinctuală cu cea rațională, reprezentând astfel acele necesități într-o unitate de timp, astfel, gradul lor de necesitate fiind fluctuant. Tocmai de la această fluctuație a necesității, de la interpretarea ei rațională se poate forma greșeala. Iar această greșeală nu este altceva decât interpretarea greșită a stării inițiale a persoanei. Pot astfel să interpretez greșit o stare și în loc să o consider confortabilă, să o văd ca fiind de disconfort, sau mai bine spus, analizând gradațiile de disconfort, să preiau o stare de disconfort relativ ca fiind de disconfort total.

Aici trebuie să adăugăm un alt principiu propriu corpului și anume **consumul**, pentru a înțelege mai bine această stare de disconfort. Cum acest corp nu are autonomie, el trebuie să consume ceva pentru a putea exista, trebuie să preia ceva din exteriorul lui și prin diferite procese să și-l asimileze, acest mecanism producând în cele mai multe cazuri o stare de confort. Cu cât **elementul asimilat se consumă**, starea de disconfort crește, iar când aceasta se consumă în întregime, starea de disconfort acționează stimulii instinctului pentru a fi acoperită, devenind practic o necesitate. Dar, până la momentul consumării totale a elementului asimilat starea de inconfort relativ nu este o necesitate care să antreneze asimilarea unui alt element. Am putea trasa astfel raționalitatea instinctului în aceea de a acoperi o necesitate și nu un disconfort relativ.

Pentru a complica lucrurile și mai mult, se adaugă un alt factor și anume **plăcerea** care este legată atât de asimilarea unui element cât și de consumarea lui. Putem identifica plăcerea ca fiind confortul maxim produs de asimilarea sau consumarea unui element, care-și are o funcție clară în ceea ce privește instinctul. Însă, odată ce aducem starea de disconfort și cea de plăcere în fața rațiunii, prin afecte, se crează deja posibilități diferite de interpretare. Mai exact, revine rațiunii să decidă când disconfortul devine starea ce necesită a fi schimbată prin asimilarea sau consumul unui element. În funcție de această decizie a rațiunii se stabilește starea de fapt a persoanei, care poate fi corectă sau nu. Cu cât rațiunea va percepe starea de necesitate mai apropiată de starea instinctuală de necesitate, riscul de a greși este redus, dar cu cât se întâmplă invers, adică starea de necesitate este mai apropiată de starea de plăcere venită din consum, posibilitățile de a greși cresc exponențial, iar aceasta deoarece se ajunge la o anomalie în ceea ce privește funcțiile persoanei. Prima problemă este că stabilind acel prag rațional al disconfortului cât mai aproape de plăcere, se ajunge a se da corpului spre consum mai mult decât are nevoie și în același timp mai mult de cât poate consuma, iar aceasta doar pentru a nu se trăi starea de disconfort și de a se repeta cât mai des starea de plăcere prin asimilare. Această trăire a plăcerii fiind repetată artificial, poate deveni scop în sine, ceea ce ar face ca rațiunea asimilării să fie deturnată de la o funcție firească a organismului, la o funcție ce nu mai are un scop organic ci senzorial. De aici ne mai fiind mult până ce persoana să nu-și mai înțeleagă funcțiile de bază ale organismului, greșala fiind evidentă din exterior, dar de neperceput din interior.

Trecerea de la un plan organic la un plan senzorial face ca plăcerea să fie ușor alăturată celorlalte două planuri, cel spiritual și cel intelectual, ceea ce poate crea o confuzie și mai mare în subiectul ce le trăiește.

La nivelul celorlalte două părți, respectiv partea spirituală și cea intelectuală, se păstrează aceleași mecanisme ca în privința corpului, mai exact **lipsa autonomiei** și de aici **necesitatea de a asimila** și consuma, numai că, nuanțele de consum se pot traduce în **obișnuință**. În plus, aici intervine un alt instinct, acela de **creștere permanentă**, progres, care este difinitiv pentru intelect și spiritual, dar care nu se regăsește deloc în materie sau corp, dar care ajunge să se manifeste și asupra lui, odată ce senzorialul se confundă acum cu aceste două părți, aducând practic corpul în această sferă.

Mecanismul obișnuinței face să se perceapă, prin adaptare, ca fiind din ce în ce mai ușor de făcut un lucru repetat. De asemenea, o plăcere repetată devine și ea comună, pierzându-și din

excitația inițială. Prin urmare există doi factori plecând de la adaptare, factori care merg în sens contrar, unul ce scade intensitatea unei plăceri repetate, altul care crește ușurința de a repeta o acțiune de orice natură ar fi. Odată apărui acești factori, vor intra din ce în ce mai mult în sfera rațiunii și a voinței. Iar principul adus de ele se aplică până și greselii. O greșeala, cu cât va fi mai repetată va căpăta ușurință în repetativitate dar în același timp îi va scădea din intensitate. Acest lucru va pune un semn de întrebare supra greșelii, dar în lipsa rațiunii, greșeala nu va fi percepută ca greșeală ci ca un lucru de depășit, accentuându-se greșeala și nu reducându-se din ea.

Și dacă nu era suficient, în acest stadiu intervine și fuga de **durere**. Fiind ceva nefiresc pentru organism, plăcerea irațională îi produce suferință. În lipsa rațiunii, în loc a găsi sursa suferinței și a o anihila, persoana continuă să caute plăcerea pentru a înlocui durerea, ne făcând altceva decât să accentueze din ce în ce mai mult dependența de o plăcere ce devine din ce în ce mai scurtă și mai banală, lucru care-l va împinge spre descoperirea altor surse de de plăcere imediată.

2. **Instrumentele** persoanei ce contribuie la continuarea stării inițiale și la schimbarea ei. Principalii factori care intervin în luarea deciziei sunt: **rațiunea, voința și valorile**. Fiecare dintre acești factori are rolul său bine determinat, precum și specificul său. Teoretic, rațiunea este singura independentă, liberă să compare datele ce le are la dispoziție și să tragă cele mai bune concluzii. Valorile depinzând de mediul cultural sau circumstanțial, precum și de rațiune și modul ei de a funcționa, iar voința depinzând mult de valori, pe de o parte, și de rațiune, pe de cealaltă parte, acestea dându-i argumentația necesară manifestării ei.

Păcatul, manifestându-se cum am văzut mai sus ajunge să schimbe rolul, precum și interacțiunea fiecărui instrument cu celălalt de care este inevitabil legat. Astfel rațiunea, care ar fi trebuit să fie liberă ajunge să aivă la îndemână doar două stări de comparat, una fiind plăcerea, iar cealaltă durerea sau disconfortul. Rațiunea nu va face decât să preia aceste date și să aleagă între ele, iar mai apoi va încerca să acopere nevoile care devin evidente. Dacă păcatul ar rămâne la acest stadiu, rațiunea nu ar fi coruptă cu nimic, dar păcatul, în dezvoltarea sa ajunge și mai departe. Momentele de disconfort care sunt inevitabile și care se înmulțesc cu cât persoana ajunge să facă din ce în ce mai multe greșeli repetate, devine o cunoaștere ce se face evidentă rațiunii. Momentele de disconfort ajung să fie momente de reflexie care pot trezi rațiunea, dar starea nefirească a persoanei ajunge să se manifeste până și în rațiune, iar aceasta, în loc de a căuta o soluție valabilă la problemele ce le are înaintea, ajunge să-și construiască motivații pentru păstrarea stării în care se află, creând argumente împotriva ei însăși. Astfel rațiunea ajunge să se mintă pe sine însăși știind bine că nu face nimic bine și că nu rezolvă dealtfel starea în care se află. Valorile, cum se acumulează depinzând de un mediu, pot fi evitate sau uitate. Într-o stare firească, persoana ar trebui să-și însușească valorile etice și morale în același timp în care își formează rațiunea și voința. Însă, odată ce valorile lipsesc, voința este mult diminuată. Greșala repetată ajunge să izoleze persoana, aducându-l într-o stare de singurătate, stare ce nu-i va oferi de la sine valorile de care are nevoie pentru a pune o nouă bază persoanei sale. Dar chiar dacă

aceste valori ar veni de o maniera sau alta, rațiunea trebuie să fie liberă de a le analiza și adopta, dar cum ea are deja principii cărora i se supune, ajungând să se înșele pe sine însuși, adoptarea valorilor poate întâmpina o rezistență însăși din partea rațiunii. Iar dacă printre valori au fost adoptate deja consumul și plăcerea, valorile acestea nu numai că nu ajută persoana, dar întorc însăși voința împotriva persoanei. Astfel, voința ajunge din una slabă în îndeplinirea binelui în una puternică în săvârșirea răului față de propria persoană. Dacă se ajunge până în acest stadiu în care rațiunea își dă motive ei însăși pentru a săvârși răul, voința o ajută iar valorile o justifică odată în plus, persoana se poate desprinde din ce în ce mai greu singură din ceea ce înseamnă deja gresală generalizată.

3. Starea finală pe care și-o dorește persoana devine astfel o stare de neatins, o stare ce face persoana de a fi mereu nemulțumită și întristată. Grijă preia imaginarul persoanei și devine singurul ghid al acesteia făcându-l să meargă în realitate fără un reper. Proiectarea dorințelor ce nu pot fi niciodată satisfăcute prezintă omului un orizont sumbru care-l va nemulțumi și-l va chinii permanent, dar în acelși timp îl va atrage. Aceasta este confuzia totală a persoanei, când nu mai știe bine ce caută, fiind condus de lucruri exterioare lui sau de propriile lui mekansime ce sunt întoarse împotriva lui însuși. Ajungându-se în acest stadiu, nu se mai poate vorbi de păcat ca greșeală ci de împătımire ca stare permanentă de păcat.

De aceea considerăm că păcatul este alegere rațională a unui lucru irațional sau transformarea iraționalului în rațional.

Dragoș
Montreal, 10.11.2008